

Cartea conține frânturi din contribuția unor colectivități organizate în ultima parte a secolului al XX-lea și primii ani ai noului secol la cunoașterea carstului din România. Individual textele au un conținut particular ales de către grupuri, însoțite de o anexă de fotografii reprezentative. Contextul socio-temporal s-a dovedit definitiv pentru acumularea imensă de activități specifice și cunostiințe.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

10.000. - Ghimbav : Art Soleil, 2018-

5 vol.

ISBN 978-606-94153-8-2

Vol. 3 / coord. serie: prof. dr. Marcian David Bleahu... ; prim ed.: Perlik Romeo-Alexandru; secund ed.: Cazan Gabriel; co-ed.: Aldica Gheorghe Virgil, Minghiraș Traian, Radu Pop, Bușu Lucian. - 2023. - ISBN 978-606-95739-0-7

I. Bleahu, Marcian David (coord.)

II. Perlik, Romeo-Alexandru (ed.)

III. Cazan, Gabriel (ed.)

IV. Aldica, Gheorghe Virgil (ed.)

V. Minghiraș, Traian (ed.)

VI. Bușu, Lucian (ed.)

VII. Pop, Radu (ed.)

VIII. Bușu, Lucian (ed.)

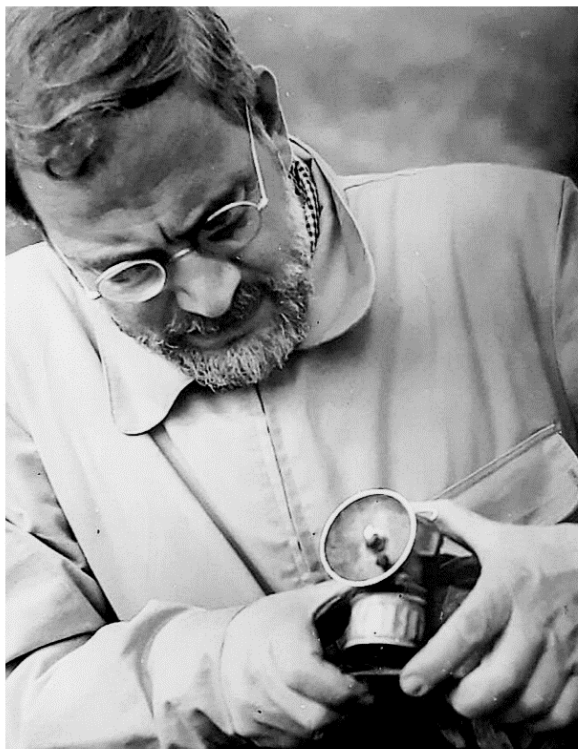
061(498):551.44

Foto coperta - Peștera Coliboaia, rinocer lânos, cca.34.000-36.000 ani B.C.,

- Andrei Poșmoșanu

Anul 2024, omagial, dedicat profesorului Marcian David Bleahu, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la naștere la 14 martie

Prof. Dr. Marcian David Bleahu, membru de onoare al Academiei Române a fost cel care a clădit și influențat decisiv speologia română începând cu a doua jumătate a secolului trecut. Cu Marcian Bleahu, ca mentor spiritual al primelor generații de speologi, cei mai mulți dintre noi suntem azi aici, practicând cu pasiune speologia.¹

Autor sau coautor a 31 de cărți, 40 de lucrări științifice, mai mult de 400 de articole despre geologie, geografie, speologie, turism, știința, istoria științei, istoria artei, muzica, protecția mediului și a naturii, probleme civice și politice, precum și scenarii pentru documentare științifice și peste 500 de conferințe publice, inclusiv la radio și TV.²

Alături de Emil Racoviță, fondator al biospeologiei și întemeietor al primului Institut de Speologie din lume în anul 1920, dovedind cu prinos a fi cel mai demn continuator al marelui savant în domeniul speologiei și carstologiei, Marcian David Bleahu va rămâne în calitate sa indiscutabilă de om de știință vizionar fondatorul speologiei fizice și mentor al speologiei explorative.

---

¹ Perlik Romeo-Alexandru, *Lumină în întuneric* (14.03.1924-30.07.2019) - Reportaj-eseu, 10000, vol. II, 8-18, Ed. Art Soleil, 2021.

² Goran C. - *In memoriam Marcian D. Bleahu* (1924–2019), Travaux de l'institute de speologie "Emil Racovitza", 2019.

CUPRINS

In memoriam:

**IOAN POVARĂ
GABRIEL DIACONU
TRAIAN-BEBE BOSDOC**

SIGLA	DENUMIREA ORGANIZAȚIEI / CLUBUL DE SPEOLOGIE
	„PIATRA ROȘIE” VALEA - JIULUI
	"SPEOZARAND" BRAD
	"POLITEHNICA" CLUJ
	"RHINOLOPHUS" LUPENI

Despre seria de cărți „10.000“

La început entuziasmul a fost mare și asta pe bună dreptate. Astfel, a început să fie dezvăluit, cum a fost posibil a se realiza, un volum de muncă atât de imens. Dorim să fie o culegere despre *oameni*, despre ce au descoperit, despre cei care au făcut istorie în speologia explorativă și de cercetare, despre organizațiile speologice din România. A început mai greu pentru că nimeni nu era familiarizat cu scrisul, ci mai degrabă cu lanterna. Credem că dacă s-ar fi putut scrie în peșteră, pe întuneric, cu mâinile pline de argilă și salopetele murdare de montmilch, pentru toți ar fi fost mult mai ușor. Pasiunea și perseverența i-au făcut deja pe mulți să găsească timpul necesar să povestească prin scris și imagini istoria descoperirilor clubului din care fac parte, istoria organizației celui mai frumos hobby, dar și cu domenii de cercetare multiplă, de la simple observații la rezultate chiar valoroase științific.

...Iată-ne astfel la cel de-al treilea volum de „istorii“ ale asociațiilor speologice din România „10.000“...

Manuscrisele cluburilor și asociațiilor, fiecare istoric, rând pe rând, au început să vină spre publicare, iar activitatea de editare are un trend ascendent. Așa începe și activitatea de explorare în peșterile în care se intră pentru prima oară - încet, cu atenție... aștepți să vezi dacă este bine să mergi înainte sau s-o iei la dreapta, pe acolo sau la stânga, sau...nu este bine pentru că sigur vei ajunge într-un „fund de sac“... Din fericire, pentru finalizarea volumelor de până acum, nu am intrat într-un „*cul de sac*“¹. Colaborarea cu cei care reprezintă organizațiile speologice și care, până acum, au fost trecute în volumele „10.000“, a fost mai mult decât - hai să-i zicem așa - fructuoasă.

Așadar, am ajuns și la volumul al treilea ... și vor fi și alte continuări pentru că, încă nu s-a reușit cooptarea tuturor cluburilor speologice care au mai rămas și care trebuie să facă parte din această istorie a oamenilor care o obiectivează, a mișcării speologice din România. O publicație îngrijită de Asociația Speologică „Exploratorii“² din Reșița, arată în mod documentat că numărul organizațiilor speologice inventariate a depășit un număr cu trei cifre, fiind de peste 100 (chiar dacă unele au activat doar o perioadă, au adus rezultate remarcabile).

---

¹ Franceză: „fund de sac“

² Catalogul organizațiilor speologice din România, 2020, Bogdan Bădescu și Laura Tîrlă, ed. Pro Marketing, 2000, Reșița (la acea data fiind inventariate 117 organizații).

Este necesar ca în paginile sale să fie incluși și pionierii care au pus bazele cercetării speologice și au urmat această pasiune extraordinară.

Începem actualul volum cu omagierea a trei mari speologi ai României, pentru a căror trecere în neființă suntem profund afectați sufletește: Gabi Diaconu, Nelu Povară, Bebe Bosdoc...

Ioan Povară a fost un om care și-a dedicat întreaga viață speologiei, înfăptuind acțiuni personale dar și de rang administrativ deosebit de importante, mai ales în partea a doua a carierei, în calitate de director al Institutului de Speologie „Emil Racoviță“ (I.S.E.R.). A elaborat, între alte multe lucrări scrise, alături de Cristian Goran și Gutt Walter, un ghid practic al speologiei în anul 1990, îmbunătățind abordarea speologiei de amatori, la acel moment, mult peste nivelul internațional. Și-a apropiat lumea exploratorilor din speologie prin participări constante la stagii de pregătire, în special pentru tehnica speologiei alpine (T.S.A.), dar și pentru măsurarea și cartografierea, de care era nevoie, a cavităților nou descoperite.

Dacă am putea, acum, în scris, am face o reverență pentru ei, pentru cei care au realizat atât de mult pentru speologia română. Pe toți i-am cunoscut, pe toți i-am admirat și acum regretăm că au plecat să exploreze alte tărâmurale ale întinericului

În *volumul al II-lea* l-am comemorat pe *Marcian Bleahu*, coordonatorul acestei lucrări, fiind convinși că, în volumul următor, nu vom mai avea o asemenea tristețe...

Iată motivul pentru care insistăm și dorim foarte mult ca volumele „10.000“ să apară: știind că doar așa putem să apreciem și să facem cunoscută activitatea celor care s-au dedicat explorării și studierii peșterilor din România. De la cei care au început să exploreze cu tehnică primitivă și până azi, aproape orice gol subteran se poate cerceta cu mijloace moderne, fără să fii nevoit să scuturi din jumătate în jumătate de oră lampa de carbid ca să ai aprinsă flacăra frontalei. Explorarea se face fără să fii nevoit să te cațeri pe coardă cu ajutorul nodurilor Prusik sau Obendorf, pentru că în echipament ai cele mai performante blocoare de tip Poignée, fără să cobori în puțuri sau avene cu optul de rapel, când acum ai la îndemână tot felul de coborâtoare cu role sau cine - știe ce scule performante, care s-au inventat în țările în care speologia este deja de mult o meserie, pentru tot mai mulți oameni.

Pentru asta este bine să-i amintim pe toți cei care au făcut speologie cu dragoste, credință, efort și continuă perfecționare. Pentru că așa au înțeles că astfel își pot potoli foamea de aventură, iar prin curajul și strădania lor, vor aduce la suprafață un tărâm necunoscut, intrând într-un univers în care foarte puțini oameni au îndrăzneala să ajungă.

Activitățile de descoperire și explorare sunt fundamentale pentru cercetarea și înțelegerea lumii subterane. Speologia, în anii ei de început s-a

desfășurat în condiții foarte grele, cu mijloace rudimentare, ajungând abia în ultimele două decenii să evolueze.

De notorietate este însă faptul că, în țara noastră, societatea arareori îi face cunoscuți sau menționează public și corect autorii acestor descoperiri, explorări și cercetări. Astfel drepturile de autor (a descoperirilor, explorărilor și cercetărilor) s-ar cuveni să fie cel puțin simbolic recunoscute. Efortul de curaj, de cunoaștere, de timp și cost, din păcate, la noi nu este recompensat moral sau financiar, cu toate că în multe țări comunitatea îi recunoaște, premiază și prețuiește; tocmai, spre o cât mai bună punere în valoare.

A fost adus la lumină un patrimoniu excepțional și valoros, acesta cuprinzând un număr de 10.000 de noi peșteri descoperite care aparțin celor reflectați în paginile acestor volume. Acest fapt a fost posibil doar cu participarea sufletelor lor, atât de pline de fericirea descoperirilor făcute, dând astfel sens tuturor preocupărilor și a eforturilor împlinite.

Editorii

IOAN POVARĂ (1942–2022)

La începutul lunii iunie, întors după multă vreme în București, aflu de la colegii din Institutul de Speologie o veste șocantă – Domnul Povară ar fi grav bolnav, dar nu se știe prea bine care este starea sa de sănătate. Nu-l mai văzusem pe Nelu Povară de câteva luni, știam de la alții că slăbise, se deplasa mai puțin și la telefon era când laconic, când apatic. Dar, după doi ani de pandemie, cine nu era plictisit și sătul? Cu toate acestea, aflu că în ultimele săptămâni, el s-a ocupat intens de organizarea concursului pentru un nou director al Institutului (ultimul său mandat fiind încheiat) și participase activ la ședințele consiliilor științifice ale Parcului Național Domogled – Valea Cernei (unde era președinte) și Parcului Național Piatra Craiului. Nu-mi venea să cred că un tip ca Povară este, dintr-o dată, grav bolnav, când boala nu-l încercase niciodată și nici nu obișnuia să se vaite după vreun accident inerent meseriei.

Un telefon la Ionuț Povară, fiul său, mi-a confirmat vestea proastă – Nelu era întradevăr bolnav, internarea în două spitale renumite nu îi amelioraseră situația și familia căuta soluții pentru tratarea bolii. După două săptămâni de telefoane și schimbat informații, între prieteni și colegi, când poate familia găsisese soluția cea mai bună, în după-amiaza de 14 iunie, o zi cu una dintre cele mai scăzute presiuni atmosferice din vara asta, a venit vestea fatidică – în urma unui accident cerebral vascular, renumitul speolog, cercetătorul, profesorul și directorul Ioan Povară a plecat de lângă noi, printre stele.

Decesul lui Ioan Povară a fost un prilej de omagiere și exprimare a recunoștinței din partea colegilor, colaboratorilor și foștilor studenți. CV-ul lui a fost preluat pe larg de presă și social media, chiar dacă au existat și unele exagerări sau inexactități. Mandatul său de director al Institutului de Speologie "Emil Racoviță", a fost unul lung, destul de greu și plin de provocări, cu schimbări de generații, de sedii, de infrastructură și de paradigme. Entuziasmul, tenacitatea și capacitatea de mobilizare, care-l caracterizau, s-au topit treptat, într-o multitudine de responsabilități neașteptate, frecuşuri administrative, justificări și raportări birocratice. Ultimii 20 de ani cât Ioan Povară fost director al ISER, cu bunele și mai puțin bunele perioade, sunt prezenți în memoria multora dintre noi. Dar există o altă parte a activității sale, din anii tinereții, mai puțin cunoscută și pe care dorim să o evocăm în cele de urmează.

Născut în data de 8 septembrie 1942, la Mediaș, într-o familie cu rădăcini transilvănene solide, Ioan Povară a fost elev al liceului Stefan Ludwich Roth unde, cum singur mărturisește, "eram atras de astronomie, de roci, de peisajele montane, nicidecum de peșteri". Întruna din excursiile școlare, coboară în Ghețarul de la Scărișoara, unde începe brusc pasiunea sa pentru peșteri: "Înfiorat de ceea ce vedeam sau poate de suflul rece al ghețarului subteran, am dorit să aflu mai multe despre universul peșterilor". Cursurile Facultății de Geografie au fost o urmare firească, iar practica pentru lucrarea de licență, Carstil din Nordul Olteniei, îl va lega definitiv de cercetarea peșterilor.

Era un absolvent meritoriu, care oricând și-ar fi găsit un post într-un liceu de prestigiu sau la un institut de proiectare unde era nevoie de geografi. Încurajat de unii dintre profesori, care i-au remarcat pasiunea pentru cercetarea naturii și descurajat de alții, care l-au neîndreptățit, așteaptă mai bine de un an, lucrând în construcții, înființarea în 1966 a Stațiunii de Cercetări Geografice a Universității din București, la Eșelnița (lângă Orșova), unde va fi angajat ca geograf cu atribuții de hidrolog. La Stațiune, are șansa să facă parte dintr-o echipă extraordinară de tineri geografi, împreună cu care, își va pune în valoare calitățile de cercetător pasionat, bun organizator și îndrumător competent al studenților aflați în practică.

Participă, împreună cu colegii și profesorii din facultate, la programe de cercetare și studii monografice în Defileul Dunării, Valea Cernei și sudul Banatului, iar în timpul verii organizează excursii tematice cu diverși cercetători și studenți veniți în practică. Pe unii dintre aceștia îi invită la vizitarea sau explorarea unor peșteri din regiune – eu fiind unul dintre cei

cooptați la explorări în Cazanele Dunării și a Peșterii Mari din Șoroniște. Fiind convins de pasiunea pentru explorare a studenților geologi și geografi, face o serie lungă de demersuri la autorități și pe lângă personalități științifice – cum ar fi geologul Marcian Bleahu sau profesorii Ion Ilie și Valer Trufaș – pentru înființarea Cercului de Speologie ”Focul Viu”, în cadrul Biroului de Turism pentru Tineret. Sprijinul său pentru speologia explorativă s-a manifestat ani la rând, prin participarea la organizarea Comisiei Centrale de Speologie Sportivă, din cadrul Federației Române de Turism Alpinism și prin coordonarea Școlii de Speologie a acesteia.

Din 1968, după înscrierea la doctorat, începe măsurătorile și observațiile pentru studiul geografic și hidrologic al Văii Cernei. Avea de realizat un studiul sistematic al unui important bazin hidrografic, întins și accidentat, cu o mare complexitate a reliefului și sistemului de văi, cu pierderi și apariții de ape carstice și o hidrogeologie complicată de prezența și diversitatea apelor termale. La acea vreme, Cerna era o vale sălbatică, puțin cunoscută, fără șosele, cu poteci stâncoase și puțin locuită, despre care nu se publicaseră multe informații. După ce plecai din frumoasa stațiune Băile Herculane, orice deplasare pe Vale era o adevărată expediție. Nelu Povară a urcat pe Cerna de zeci, poate sute de ori, cu bagajul doldora de instrumente hidrometrice ori meteorologice și cu rudimentarul echipament de campare din vremea respectivă. A făcut periodic măsurători ale vitezei și debitului Cernei, ale afluenților acesteia, a montat adăposturi meteorologice, mire hidrometrice și a început să inventarieze sistematic izvoarele carstice și termale. În acești primi ani, pasiunea pentru carst, satisfăcută pe deplin de drenajele și peșterile Cernei, s-a concretizat și prin explorarea unor avene sau peșteri din zona Oravița (Muntele Simion) și Defileul Dunării (Cazanele Mari).

Cu timpul Valea Cernei s-a schimbat, șoseaua a înaintat spre obârșie, mai multe institute de proiectare întocmeau studii, în vederea construcției de baraje hidrotehnice, tot mai mulți cercetători studiau izvoarele termale indispensabile pentru dezvoltarea stațiunii Băile Herculane. Rămas un cercetător solitar, fără mijloace și aparatură modernă, copleșit de numărul specialiștilor din jur, a profitat de notorietatea dobândită prin explorarea și publicarea unor peșteri noi, Ioan Povară se transferă la Institutul de Speologie ”Emil Racoviță” din București. O face în toamna lui 1971, imediat după Colocviul Național de Speologie prilejuit de Semicentenarul Institutului, unde a beneficiat de frumoasele aprecieri ale viitorilor colegi, după o interesantă comunicare referitoare la explorarea Peșterii Rătei susținută la Cluj, împreună cu câțiva speologi amatori din ”Focul Viu” – cerc de speologie al cărui mentor și îndrumător *de facto* era.

La începutul anilor '70, Institutul de Speologie era organizat în trei secții – Biospeologie, Speologie fizică și Secția Cluj (mixtă) – având în componență peste 40 de biospeologi și paleontologi, trei geografi (Teodor Rusu, Ion Vintilescu, Traian Constantinescu) și doi geologi (Valentin Crăciun, Gabriel Diaconu). Cercetarea peșterilor era predominant faunistică, iar puținele date despre mediul fizic erau asigurate de biospeologi, care uneori cartau galeriile, făceau descrieri sumare și măsurători ale unor parametrii topoclimatici. Cavitățile subterane erau studiate și apreciate, în funcție de importanța și diversitatea lor taxonomică, cele mici, fără un mediu hipogen tipic (zonă afotică, influențe externe reduse, faună cavernicolă), fiind de cele mai multe ori ignorate. Țara era împărțită între bucureșteni și clujeni – la nord de Mureș (teritoriul clujenilor) și la sud (teritoriul bucureștenilor). Pe lângă Institutul de Speologie, mai ajungeau ocazional în peșteri unii angajați ai muzeelor regionale și câțiva universitari sau cercetători interesați de carstologie ori arheologie.

Ioan Povară a venit în Institut, cu experiența lucrului în echipe multidisciplinare și cu numeroasele legături pe care le avea cu speologii cluburilor din țară. Participase la lucrările monografice din zona Porțile de Fier, unde investigațiile pe teren și studiile de detaliu au fost făcute prin colaborarea a zeci de cercetători. La insistențele sale, grupul de geografi și geologi din Institut s-a mărit: Cristian Goran, în 1973, Werner Herdlicka, în 1975, Cristian Lascu, în 1977. În scurt timp, Povară devine un lider al geospeologilor bucureșteni, porecla sa de "Meșterul" spune totul. Muncește enorm, este pe teren mai tot timpul și nu refuză nici o provocare acceptând contracte de cercetare, cu beneficiari din domenii din ce în ce mai diverse, în contrast cu colegii biospeologi, care refuzau să renunțe la beneficiile cercetării fundamentale. Împreună cu colaboratorii săi se dedică exclusiv carstologiei sau speologiei aplicate și organizării grupurilor de speologi din țară. Intențiile și activitatea sa au fost considerate nu odată, o provocare și o abatere de la tradiția racoviștă moștenită de speologia românească.

La inițiativa sa, alături de Diaconu, Goran, Lascu, Herdlicka și speologi de la cluburile Focul Viu și Avenul Brașov s-au făcut cartări de detaliu ale unor importante peșteri din Carpații Meridionali, necesare întocmirii unor proiecte de amenajare turistică. Pe lângă minuțioasele ridicări cu teodolitul sau busola minieră, multe peșteri și zone carstice au oferit echipei geo din ISER satisfacția unor importante descoperiri speologice, mineralogice, hidrogeologice și geomorfologice. Cum autoritățile nu reușeau să amenajeze nici o peșteră importantă, la sfârșitul anilor '70, Povară își îndreaptă atenția și întreaga energie către Valea Cernei – regiunea sa de suflet și de doctorat, unde începeau construcții de baraje, se

faceau captări de ape, amenajări turistice și erau necesare cât mai multe studii ale zăcămintelor termale.

În Băile Herculane, cele mai bogate izvoare termale vin din peșteri și, în timpul ploilor, sunt răcite și poluate de ape carstice. Găsirea locului ori modalității de amestec a apei termale cu apa rece (venită din epicarst) a fost cea mai mare provocare științifică pentru speologul Ioan Povară. Explorări la limită ale cavitațiilor carstice, peste 15 ani de monitorizare a izvoarelor, propunerea acceptată a unor galerii de mină și foraje pentru explorare directă și măsurători permanente de temperatură, debit și chimism; s-a angajat la toate, mobilizându-și colegii din ISER și colaborând cu numeroși specialiști români și străini interesați de subiect. Pentru el toate acestea au fost "muncile lui Hercule", făcute din pasiune, permanentă nevoie de cunoaștere și terminate cu satisfacția găsirii unor interesante concluzii, care i-au încununat teza de doctorat – Valea Cernei. Morfologie, Hidrologie, Ape termominerale.

Plecat într-o altă lume, Ioan Povară lasă în urmă un CV științific, didactic și managerial impresionant:

- cercetări de morfologie, hidrologie și hidrogeologie carstică în Defileul Dunării, Retezatul Calcaros, munții Mehedinți, Cernei, Vâlcan, Pădurea Craiului, Metaliferi, Hăghimașului și Dobrogea de Sud;

- cercetări complexe asupra: izvoarelor termominerale de la Băile Herculane; pentru amenajarea turistică a peșterilor (Ponoarele, Topolnița, din Valea Fundata, Ialomiței, Urșilor de la Chișcău, Băilor de la Moneasa, Comarnic etc.); identificarea unor surse de apă plată din acvifere carstice; etanșeitatea cuvetelor lacurilor de acumulare și depistarea pierderilor de apă prin baraje;

- peste 120 de lucrări și rapoarte științifice originale, publicate singur, ca prim autor sau în colaborare, între care unele cotate ISI, indexate BDI; 9 cărți și cursuri universitare;

- activitatea de Director adjunct, Director interimar și Director al Institutului de Speologie "Emil Racoviță", între 2000 – 2022;

- Cadru didactic asociat și Conferențiar, între 1992 – 2004, la Facultatea de Geografie a Universității din București și la Facultatea de Geografie a Universității Spiru Haret, unde a predat cursuri de Carstologie, Geomorfologie, Topografie, Geografia mediului și Hidrogeologie;

- Prodecan, între 1997 – 2000 și Decan, între 2000 – 2004, la Facultatea de Geografie, a Universității Spiru Haret;

– membru al Comisiei pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române; președinte al Consiliului Științific al Parcului Național Domogled – Valea Cernei; membru în consiliile științifice ale Parcurilor Naționale Piatra Craiului, Munții Semenic-Cheile Nerei și Nordul Gorjului de Vest; membru în colegii de redacție și comitete de organizare ale unor manifestări științifice naționale și internaționale;

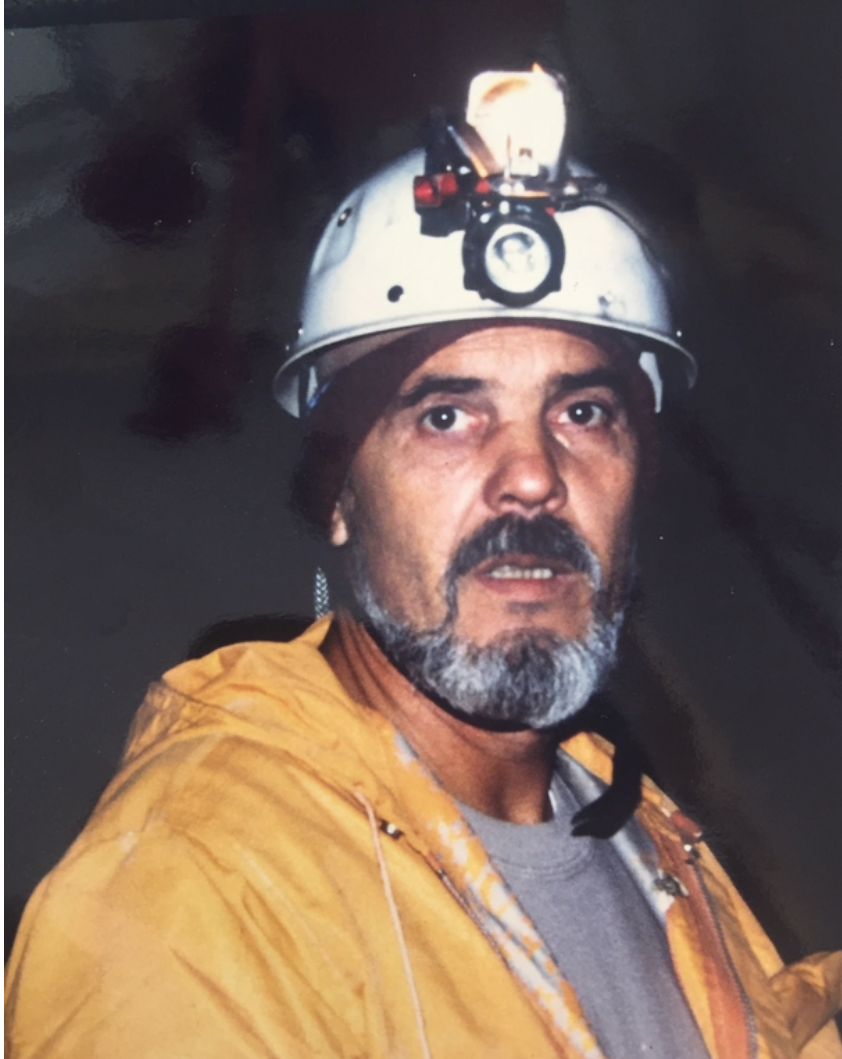
– Premiul ”Gheorghe Munteanu-Murgoci” acordat de Secția de Științe Geonomice a Academiei Române, în anul 2012, pentru cartea Valea Cernei. Morfologie, Hidrologie, Ape termominerale, 304 p. Editura AGIR, București.

Cristian Goran

Institutul de Speologie

”Emil Racoviță”

Gabriel DIACONU
(1939 – 2021)

S-a născut în 26 martie 1939, în Doftena jud. Bacău, al patrulea copil al unei familii de învățători. Trei ani mai târziu întreaga familie se mută în Arad, locul în care a copilărit, a învățat și de unde a păstrat cele mai frumoase amintiri.

După terminarea liceului a absolvit o școală tehnică comercială, fără să profeseze, orientându-se apoi spre Facultatea de Geologie.

În anul 1968 a absolvit Facultatea de Geologie, Universitatea București, fiind repartizat la Institutul de Speologie “Emil Racoviță” București. Aici și-a desfășurat întreagă activitate profesională până la retragere, în iunie 2013. A parcurs succesiv treptele activității din cercetare, obținând toate gradele științifice.

În anul 1989 susține teza de doctorat “*Peștera Cloșani*”. *Studiul mineralogic și genetic al carbonaților și argilelor. (Cloșani Cave. Mineralogical and genetic study of carbonates and clays.)* Publicată în în Mișc. Speol. Românică. Ed. Inst. Speol. Emil Racoviță, v. 2, 135 p, 101 foto.

În activitatea profesională a avut preocupări în următoarele domenii: mineralogia peșterilor, morfologia carstică, hidrogeologia tectonică, topografia subterană.

A sprijinit activitatea cercurilor de speologie, mai ales „Focul Viu” București și „Hades” Ploiești. Ușa biroului lui era deschisă permanent pentru colegi și speologi amatori, care-l vizitau adesea. A fost membru fondator și președinte al Societății Române de Speologie.

A fost, cu un deplin merit apreciem noi, dar și cu o deosebită onoare (aprecia personal, cu multă modestie) ales referent științific pentru Europa la cele două volume: Hill, A.C., Forti, P., (1986 and 1997): *Cave Minerals of the World. (first and second edition)*. Ed. NSS, Huntsville, mondilch Alabama, USA, 464 pp.¹

A publicat multe articole în reviste, capitole în cărți, albume ale peșterilor, în colaborare cu colegi din Institutul de Speologie și Institutul de Geologie.

“Peșterile Cloșani, Diana, Rătei, Topolnița, Șugău, Tăușoare, Vântului, Baia lui Schneider, Fagulii, și Peștera Muierilor vor rămâne mereu asociate cu numele lui. A scris numeroase lucrări fundamentale în domeniul speleotemelor, carstologiei teoretice și aplicate, paragenzelor mineralogice din peșteri, cristalografiei carbonatului de calciu și a polimorfilor acestuia, mineralogiei huntitului, hidromagnezitului, gipsului, și pickeringitului, chimismului apelor de infiltrație și a inventariat meticolos tipurile de speleoteme și mineralele conținute de acestea.

---

¹ Editorii

Preocuparea pentru studiul științific detaliat al peșterilor s-a reflectat și prin asistența pe care a oferit-o mineralogilor Institutului Geologic al României, contribuind la lucrări cu caracter de premieră națională și mondială asupra depozitelor de guano și fosfații asociați acestora din peșteri ca Topolnița, Gura Dobrogei, Colibituri, Peștera Mare de la Baltă, Polovragi, Grigore Decapolitul, Peștera de la Podul Natural, Lazului, sau Peștera Curată de la Nandru.

Meritele academice și-au găsit expresia și în funcțiile pe care Dr. Diaconu le-a ocupat, dovedind dăruire și pricepere atât ca speolog, cât și ca Președinte al Societății Române de Speologie și Carstologie, unde, începând cu anul 1990, a modernizat și organizat activitatea speologică din România în strânsă colaborare cu organizații similare din străinătate.” - in memoriam - Institutul Geologic.

Lumea speologiei consideră că atitudinea și cuvintele sale au influențat direct fundamentul speologiei practicate de noi toți până acum, dar și pe viitor. Aceasta atât prin remarcabilele sale prezențe la conferințe, reuniuni, evenimente, stagii de pregătire, dar și prin lucrări și cărți scrise.

Oricine a avut șansa de a-l întâlni, asculta, participa alături, a fost un om norocos, Gabriel Diaconu fiind unul dintre cei mai pricepuți cercetători în descifrarea ”misterelor întunericului”, domeniu în care a strălucit.

Pentru mulți dintre noi a reprezentat un exemplu de erudiție, de înțelegere și răbdare, chiar părintească. În mod constant tindea spre cunoaștere, noutate, cu o conduită exemplară.

Este o personalitate care a știut să dea mai departe și să crească alături de dânsul mai multe generații de speologi, care a făcut ca speologia noastră să fie recunoscută la nivel mondial.²

S-a stins din viață în 9 februarie 2021, fără să-și fi putut îndeplini dorința de a mai intra o dată în Peștera Cloșani, starea de sănătate împiedicând acest lucru.

Câteva publicații selectate avându-l autor pe Gabriel Diaconu (selectate chiar de el, în anul 2019):

Cărți :

1. DIACONU, G., LASCU, C., PONTA, C., (1980), Peștera Muierilor, Ed. Sport-Turism, București. 45 p., 75 foto.

---

2 Editorii

2. DIACONU, G., (1984), Proprietățile fizice ale mineralelor; elemente utile la identificarea și cunoașterea lor. Elemente de speologie științifică, nr. 2, Ed. Inst. Speol., BTT, 9 p. (broșură),
3. DIACONU, G., (1990). Cloșani Cave. Mineralogical and genetic study of carbonates and clays. Mișc. Speol. Românică. Ed. Inst. Speol. Emil Racoviță, v. 2, 135 p., 101 foto. (Teza de doctorat).
- 4, DIACONU, G., HANN, H.P., (1973), Observations sur certaines stalactites coniques de la grotte Peștera Muierilor, Baia de Fier, pp. 621-632. A Livre du Cinquantenaire de l'Inst. Speol, Ed. Acad., 654 p.

Lucrări selectate:

1. DIACONU, G., MEDESAN, A., (1973), Sur la presence de la pickerin-gite dans la grotte Diana – Băile Herculane. Act. Du 6'eme Congr. Intern. Speleol. Olomouc, CCSR, v.1, pp. 231 – 239, Cehoslovacia.
2. DIACONU G., MORAR M., (1993), La grotte de la Movile (Dobroudja, Roumanie). Analyses mineralogiques, Karstologia, no. 22/2, pp. 15-20, France.
3. DIACONU G., MORAR M., (1997) Nouveaux mineraux de fer et de manganese dans la Grotte du Vent (Monts Pădurea Craiului, Roumanie), Karstologia, no. 29/1 pp. 51-53, France.
4. MARINCEA, Ș., DUMITRAȘ, D.G., DIACONU, G., BILAL, E., (2004), Hydroxylapatite, brushite and ardealite in the bat guano deposit from Peștera Mare de la Merești, Peșani Mountains, Romania. Neues Jahrbuch für Mineralogie, Monatshefte, 10, 464-488, Stuttgart, Germany.

Mulțumiri!

Suntem recunoscători doamnei Otilia Diaconu pentru concepție, documentații biografice, fotografie și explicații!

Articol completat și tehnoredactat de editorii: Perlik Romeo-Alexandru și Gheorghe Aldica.

NON OMNIS MORIAR

TRAIAN BOSDOC
24.01.1941 – 02.10.2022

Traian Bosdoc sau Nea Bebe cum îi spuneau apropiații a fost cel mai important speolog brădean și unul din cei mai cunoscuți pe plan național din toate timpurile. A activat în cadrul clubului de speologie Speo Zarand Brad din anul 1976 și până în prezent și a fost președintele clubului în două etape (1978 – 1984; 1990 – 1999).

Anii de început ai tânărului explorator Traian Bebe Bosdoc în domeniul speologic sunt strânși legați de nașterea fenomenului de explorare a carstului subterean la nivel național. Pe plan local, Nea Bebe și-a adus aportul în marile explorări din avenul Paroșița (-100 m) și avenul Poeni (-150 m) prin coordonarea echipei de explorare cât și prin articolele dedicate acestor noi și importante descoperiri. În timpul lui Nea Bebe,

numărul peșterilor descoperite, explorate și cartate în zona Munților Metaliferi crește rapid de la câteva zeci la peste 300.

Pe lângă marile explorări din zona Munților Metaliferi, exploratorul Traian Bosdoc participă și la ture de maxim interes spelagic cum sunt cele din peștera Cetățile Ponorului din Padiș.

Spre sfârșitul veacului trecut poate mulți își imaginau că speologia brădeană va intra și ea în întuneric odată cu cei care i-au dat naștere. Dar cum de multe ori viața ne învață că nu totul este logic și că nimic nu moare ci totul se transformă, tot așa și pasiunea pentru cunoaștere care stă scrisă în ADN-ul uman a animat drumul brădenilor spre aprofundarea realităților mediului carstic. Iubirea pentru speologie a fost transmisă generației tinere de către cel mai pasionat speolog brădean, Traian Bosdoc care nu a renunțat niciodată să inițieze tinerii, și a fost mereu lângă ei în turele de cartare sau școlile speologice din Padiș.

Pentru lumea speologică și pentru clubul Speozarand, Nea Bebe a fost o legendă vie. Acesta a fost mereu alături de tinerii exploratori, i-a îndrumat, le-a ascultat păsurile și problemele, le-a insuflat pasiunea pentru lumea subterană și natură iar datorită lui aceștia au devenit speologi amatori cu peste 20 de ani de activitate în acest domeniu.

Anul 2000 a fost unul important pentru club deoarece se contura nouă echipă coordonată de Nea Bebe. Sub conducerea acestuia clubul a avut continuitate și rezultate pe măsură. Primii pași au constat în inițierea în tainele speologiei prin ture locale, școlile naționale de speologie și concursurile științifice (Trofeul Zarand) sau sportive (Cupa Proteus). Tot atunci se reînvie tradiția ședințelor de miercuri. Fiecare dintre cei noi veniți așteptau cu nerăbdare această zi a săptămânii pentru a avea ocazia de a viziona noi diapozitive aduse de Nea Bebe. Fiecare weekend era destinat redescoperii patrimoniului speologic al Munților Zarandului și Metaliferi. Se organizau ture scurte de o zi, maxim două. În mai puțin de 5 ani au fost redescoperite toate peșterile găsite de vechea gardă. Emoția era prezentă de fiecare dată când găseam câte un piton, o decolamatare dificilă că cea din peștera Urșilor de la Bulzeștii de Sus sau când eram abordați de localnicii care ne ziceau: „*Voi sunteți spelogii de la Zarand, spelogii lui Bebe*”. Știam că moștenirea era valoroasă și că respectul construit în decenii de Traian Bosdoc trebuie dus mai departe. Recunoștința este răsplata cu care speologia brădeană în particular, îi răspunde lui Nea Bebe pentru timpul,

energia și cunoștințele sale pe care le-a oferit celor împătimiți de tainele universul subteran.

Nea Bebe a îmbogățit literatura speologică prin articolele sale dedicate explorărilor endocarstului și studiilor de carstologie. Printre cele mai importante lucrări se numără următoarele:

- articolul „*Avenul Paroșița din Munții Bihor*” publicat în Buletinul Informativ 3 al Federației Române de Turism – Alpinism, Comisia Centrală de Speologie Sportivă, p. 58-61, coautor Doru Toda, 1979.

- articolul „*Avenul Poieni din Munții Metaliferi*” publicat în Buletinul Informativ 4 al Federației Române de Turism – Alpinism, Comisia Centrală de Speologie Sportivă, p. 79-83, coautor Doru Toda, 1978.

- articolul „*Invitație la speologia minieră și domeniul cavităților artificiale*”, în Ardealul Speologic nr. 4, pag. 25-26, 1994.

- colaborator în lucrarea „*Fenomene endo și exopseudocarstice*”, volum editat de Clubul Speologilor Proteus Hunedoara, 2000.

- lucrarea „*Noțiuni de carstologie*”, Cluj-Napoca, 2005.

- articolul „*Amintiri de pe Râul fără Stele*” publicat în Revista Federației Române de Speologie nr. 17 – Speomond, p. 4, 2013 – 2014.

Pe Nea Bebe îl găsim în amintirile lui Lucian Bușu imprimate în lucrarea „*Prin Adâncurile Carpaților*” a cărei prefață este scrisă chiar de el. La descrierea membrilor participanți în tura din Pojarul Poliței autorul îl descrie pe Nea Bebe astfel „...*Traian Bosdoc pe numele său oficial, întrucât toată speologia românească, de la tânăr la vârstnic, îl știe mai bine de Nea Bebe.*”

*Nu voi muri de tot, ci voi rămâne în adâncul peșterilor din Carpați.*¹

---

1 Asociația Montană Speozarand Brad.

TRAIAN-BEBE BOSDOC a fost o prezență activă, mereu implicată, deosebit de prietenoasă și demnă în lumea speologică românească din ultimii 45 de ani. Pasionat de peșteri și carst, înconjurat de prieteni și tineri, gata oricând să explice ceva, să ofere sfatul cel bun sau să aplaneze un conflict cu o poveste frumoasă. El va "rămâne în adâncul peșterilor din Carpați" și numele lui va face mereu cinste speologiei bradene, alături de cel al lui Mircea Nedopaca !²

Asociația Montană "SPEOZARAND BRAD",
prin Lupea Alexandru-Valentin
Cercetător I.S.E.R. dr. Goran Cristian
Editorii vol. III "10.000"

---

² Cercetător dr. Goran Cristian